

Q-Anon – egy funkcionista vallástudományi megközelítés

Nemes Márk

Az elmúlt években jelentős médiafigyelmet kaptak azon új társadalmi mozgalmak (new social movements), melyeket a média gyakorta a modern szekta- (sect), vagy kultusz (cult) fogalmakkal asszociál. Mindezen alulról szerveződő mozgalmak közül a 2020-2021-es évben legnagyobb figyelmet a Q-Anon név alatt kialakult, szélsőjobboldali irányultságú mozgalom kapta. Ezen szerveződés nem csupán a kifejezetten erőszakos célú fegyverkezéssel, az online térben terjedő összeesküvés-elméletekben való hittel kapcsolatban – és ezek tudatos terjesztésében és gyártásában –, de az elmúlt időszak kiemelkedő kérdéseiben (maszkviselés, vakcinakérdés, politikai aktivizmus formái és határai, elnöki legitimitáció) is radikális álláspontot képviselnek. Mindezen gondolatokat képesek akár tettelesen is érvényesíteni – ezekre példa lehet a január 7-i capitoliumi eseménysorozat, vagy a nemrég (november 22-én) lezajlott dallasi összejövételük, ahol John F. Kennedy és Kennedy Jr. misztikus visszatérését várták. Természetesen, mint minden ehhez hasonló mozgalom a Q-Anon sem egységes; lokális szervezetek hálózatából áll, amelyek egyes kérdések mentén különböző álláspontot is képviselhetnek, azonban az egész mozgalmat összefogja az információcserére és szerveződésre használt online fórumok hálózata, valamint a sarkalatos kérdések mentén alakított ellenkulturális és millennialista metanarratíva.

Előadásom során, hogy ezen mozgalmat funkcionista megközelítéssel tervezem bemutatni és amellet érvelek, hogy a modern amerikai társadalom egy szegmense számára a Q-Anon egy különleges funkcióval bír: olyan közösségi szerveződési platformokként működik, ahol vallásos-, vagy vallási jellegű diskurzus zajlik. Az összeesküvés-elméletek, numerológia, a profetikus vezetők (mint a Q név mögötti karakter(ek)) és könnyen felismerhető csoporttagok (Pl.: Q-Anon shaman); a rituális beavatás és misztikus tudás képzete, továbbá a vallásos tisztelettel kezelt szövegek exegézise és egyéni millennialista/apokaliptikus megváltáskép a vallástudós számára egy radikális irányú és gyorsan fejlődő; online térből kiinduló vallásos-, vagy vallási jegyeket mutató mozgalom képét tárja fel. Úgy vélem, hogy ezen mozgalmat érdemes az új vallási mozgalmak (NRM) paradigmarendszerén belül elemezni, kontextuálisan összevetve az elmúlt 50 év társadalmi változásaival.

A témakörhöz kapcsolódó kérdések, mint az említett mozgalommal kapcsolatos személyi és csoportszintű traumák (cult casualties), kezelésének kezdeti próbálkozásai felelevenítik az 1980-as években zajló ellenmozgalmak (mint a Cult Awareness Network (CAN), Citizens Freedom Foundation (CFF) és American Family Foundation (AFF)) kezdeti lépéseit, melyet rövidesen követett az indoktrináció és agymosási-paradigma elleni lépések sorozata. Ezen viták és kérdések új kontextusban való megjelenése, valamint az online tér – mint anonim szerveződésre és információcserére alkalmas szféra – a témát relevánssá és újragondolásra érdemessé teszi a kutató számára. A történelmi párhuzamok feltárásán túllépve, a kutató lehetőséget kap egy újfajta vallásossági jegyekkel is rendelkező jelenségcsoport megfigyelésére és elemzésére, amely hosszabb távon a vallástudomány fókuszának kiterjesztését is jelentheti.